

Hyvinkään kaupunki
kirjaamo@hyvinkaa.fi

Hyvinkään Vihreät ry:n muistutus Sveitsi-Härkävehmaan kaavoituksesta

Hyvinkään Vihreät ry edistää toiminnallaan kaupunkikehitystä. Haluamme edistää matkailu-, virkistys- ja luontopalvelujen kehittymistä Sveitsin-Härkävehmaan alueella ilman asuinrakentamista. Toivomme Hyvinkäälle uusia asukkaita jo valmiiksi kaavoitetuille alueille. Pohjaveden suojelu, monimuotoisen luonnon ja kulttuuriympäristön turvaaminen ovat vihreän päätöksenteon perusta.

**

Olemme lausuneet jo kesällä 2017 alueen suunnitelmista seuraavaa :

- 1) Ei ole hyvää suunnittelua rakentaa julkisen puistoalueen keskelle yksityistä asumista. Sveitsin ydinalue tulee varata matkailua ja virkistystä varten.
  - 2) Asuminen keskellä luonnonsuojelualuetta altistaa sen eroosiolle ja muulle kulumiselle
  - 3) Kerrostalot korkealla mäellä pilaavat maiseman ja suojellun harjualueen
  - 4) Asuinalue on haitaksi pohjavedelle ja sen muodostumiselle. Sveitsin harju on merkittävä raakavetemme lähde ja pohjaveden muodostumisalue verrattain pieni.
- Vaadimme, että 1) hotellin parkkipaikoille osoitettu AK-1 merkittävä rakennusalue ei toteuteta, vaan tarjotaan laadittujen Sveitsi-sopimusten mukaisesti hankkeen toteuttajille tälle alueelle merkittävä rakennusoikeus kaupunkimme muilta asuinalueilta. Lisäksi 2) alueen pohjavesitutkimusten valmistuttua on vielä kriittisesti arvioitava, miten laaja rakentaminen ylipäänsä on mahdollista Aleksis Kiven kadun varren AK-2 –alueella pohjaveden muodostumista vaarantamatta.

**

Toistamme kantamme. Pohjavesiselvitys on nyt valmistunut ja vastustuksemme alueen asuinrakentamista kohtaan vahvistuu entisestään. Nostamme lisäksi seuraavat kokonaisuudet esiin.

Luontoarvot ja alueen eheys

- 1. Sveitsinpuisto on kansallisesti merkittävä luontokohde. Luonnonsuojelun suojelu ei riitä, vaan asukkaille ja matkailijoille tärkeät virkistysalueet on säilytettävä. Virkistysalue tulee säilyttää rakentamattomana sen luontoarvoja, historiaa ja esteettisiä arvoja vaalien. Virkistysalue ja Sveitsin kenttä ovat osa luonnonsuojelun suojavyöhykettä.**
- 2. Sveitsi on ainutlaatuinen kokonaisuus, jota ei tule rikkoa. Rauhoituspäätöstä ei saa purkaa. Asuinrakentaminen voidaan osoittaa vaihtoehtoisille alueille.**
- 3. Luonnonsuojelun reunamilla sijaitsee yhtenäinen rakennusperintökokonaisuus, joka on arvokas vain avarana, ilman lisärakentamista.**

Pohjavesi

4. Sveitsin alue on myös merkittävä pohjavesialue. Rakentaminen vaarantaisi jo nykyisinkin alentuneen vedentuotannon. Pohjaveden vaarantamiskielto on ehdoton.

Kuuleminen, osallisuus, valmistelu

5. Suunnitelma ei täytä kaupunginhallituksen allekirjoittaman päätöksen ehtoja. Yleiskaavamuutoksen valmistelu on ollut vain yhteen vaihtoehtoon tähtäävää eikä muita matkailuun painottuvia kehittämisenäkökuilma ole tuotu päätöksenteon vaihtoehtoiksi. Tarpeellisia vaikutustenarviointeja ei ole tehty.

1. Sveitsinpuisto on kansallisesti merkittävä luontokohde

Sveitsinpuisto (96 ha) rauhoitettiin luonnonsuojelualueeksi vuonna 1989. Suojelualue koostuu varsinaisesta harjualueesta sekä siihen rajautuvista reuna- ja välialueista. Alue on yleisesti tunnettu geologisista muodostumistaan, joita ovat mm. supat ja muinaisrannat. Sveitsinharju (74 ha) kuuluu valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Sveitsinpuiston kasvillisuus on varsin moninaista ja vaihtelevaa.... Monipuolisen kasvillisuuden osasyynä on alueen vaihteleva topografia. Koska alueella on jyrkkärinteisiä harjanteita, syviä suppia ja laakeita soistumia, on siellä paitsi harjukasvillisuutta myös erilaista lehto- ja suokasvillisuutta.¹

Männyt ovat Hyvinkään kaupunkikuvassa erityisessä asemassa. Nyt rakennettavaksi suunnitellussa Härkävehmaan puistossa kasvaa harvinaisen jyhkeää puustoa. Kyseessä on hieno boreaalinen mäntymetsä, jossa havaitaan mm erilaisia jäkälälajeja. Sveitsinpuiston kasvillisuutta ja linnustoa on kartoitettu. Vuonna 2015 toteutetussa kääpäselytyksessä alueelta on löytynyt Punaisessa kirjassa listattuja vaaranalaisia kääpälajeja.² Hiljaisella parkkipaikalla sijaitsee mm käpytikkojen suosima vanhempi mänty.

Hyvinkään viheralueohjelmassa (2011-2020) Sveitsin puisto on luokiteltu keskuspuistoksi, Keskuspuistot ovat laajoja, ulkoiluun ja harrastustoimintaan soveltuvia puistoalueita, joilla on myös ekologisia tavoitteita. Ohjelmassa todetaan, että luonnonsuojelualueen tunnettuutta ja matkailullista merkitystä tulee parantaa kehittämistoimin. Aluetta onkin kehitetty asukkaiden virkistys- ja lähiliikuntapaikkana rakentamalla opastettu luontopolku. Tätä kehittämistyötä pitää jatkaa.

Luonnonsuojelualueen suojelu ei riitä, vaan asukkaille tärkeät virkistysalueet on suojeltava. Virkistysalue tulee säilyttää rakentamattomana sen luontoarvoja, historiaa ja kauneusarvoja vaalien.

Tehtyjä esityksiä on perusteltu vetoamalla siihen, ettei luonnonsuojelualueeseen kosketa.

Hyvinkäälle hakeudutaan asumaan nimenomaan rauhan, väljän rakentamisen ja hyvien

---

1 <http://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/luonto/liitteet/sveitsinpuisto-geologia.pdf>

2 <http://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu-ja-valvonta/liitteet/sveitsinpuiston-kaapaselvitys.lopullinen.12.2.2016.pdf>

liikuntamahdollisuuksien vuoksi. Hyvinkään Vihreät pitää virkistysalueita suuressa arvossa. Haluamme puolustaa arkisia, kulttuuriimme luontaisesti kuuluvia lähiliikunta-mahdollisuuksia.

Esitetty vaihtoehto on liian tiiviisti rakennettu lähiö. Kerrostaloalue muodostaa alueelle sulkeutuvia alueita ja pihvoja, ja se sijoittuu liian lähelle arvokkaita suppia. Alue ei palvele kumpaakaan ; ei hotellin kehittyvää matkailutoimintaa eikä nykyisiä ja tavoiteltuja uusia asukkaita.

Ympäristöä suunnitellaan ihmisiä ja luontoa varten. Arjessa maisemaa ei katsota kartalta, vaan silmän korkeudelta. Tuttuja reittejä pitkin liikkuen, luontoa havainnoiden. Maisema koetaan kävellen, pyöräillen tai autoillen. Esteettiset näkökohdat tulee nähdä painavina suunnittelutyössä. Hieno puistonäkymä on alueen vetovoimatekijä ja ylpeydenaihe.

3. Luonnonsuojelualan reunamilla sijaitsee yhtenäinen rakennusperintökokonaisuus, joka on arvokas vain avarana, ilman lisärakentamista.

*Maisemakuvassa aluetta leimaavat selkeät ja voimakkaat maaston muodot, komeat männyt ja siirtolohkareet. Kaupunkikuvassa Aleksis Kivenkadun näkymää hallitsee harjun rinnettä nouseva mäntymetsä, johon matalat julkiset rakennukset uppoavat.*³

Matalat rakennukset sopivat erityisen hyvin mäntyjen lomaan. Suomalaisessa maisemassa maamerkinä toimivat kirkontornit, muut rakennukset on soveliasta pitää matalampina. Hyvä arkkitehtuuri mukailee maanmuotoja. Tästä ovat nykyiset Sveitsin alueen rakennukset esimerkkeinä. Uuden suunnitelman mukaiset 4-8 -kerroksiset talot rikkoisivat alueen luonteen. Sveitsin kenttä ja sen molemmin puolin kohoavat puistot ovat monumentti, jossa puut ovat etusijalla. Porttimainen tai näyttämömainen kenttä ja puisto johdattaa matkailijan luonnonsuojelualueelle. Rakennettuna alueen merkitysarvo putoaisi jyrkästi.

Hyvinkäälle on ominaista väljät sisääntuloväylät ja puistomaisuus. Se erottaa Hyvinkään muista radanvarren liian tiiviisti rakennetuista ja kulttuuriperintönsä omaleimaisuuden kadottaneista kaupungeista. Hyvinkään vetovoimatekijä on upea harjukokonaisuus ja 1960-luvun rakennusten kulttuuriperintö. Sveitsin alue on suunniteltu yleishyödylliseen ja yhteisölliseen tarkoitukseen ja sellaisena se tulee säilyttää. Hyvinkään Vihreät ry pitää Sveitsin rakennusperinnön hengen vaalimista tärkeänä päämääränä. Mikäli Härkävehmaan koulurakennus osoittautuu käyttökelttomaksi, kannatamme Härkävehmaan koulun tontille kaavoitettavaksi vastaavaa julkista, matalaa rakentamista, esim. palvelutalokäyttöön tai luontotaloksi /matkailukäyttöön sopivaa rakennusta.

4. Sveitsin alue on merkittävä pohjavesialue. Rakentaminen vaarantaisi jo nykyisinkin alentuneen vedentuotannon.

Ehdotettu Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaava sijaitsee tärkeällä Sveitsin pohjavesialueella. Sen pinta-ala on pieni, vain n.5 km². Antoisuudeksi on arvioitu vain n. 3160 m³ /vrk. Suurempi osa pohjaveden muodostumisalueesta Aleksis Kiven kadusta alkaen on kuitenkin rakennettua kaupunkialuetta. Suuri osa sadevedestä päättyy kaupungin

³ Kehittämissuunnitelman selostus – Sveitsi – Härkävehmas 2016:9

hulevesiviemäriin ja pois alueelta eikä pohjavettä muodostu riittävästi.

Myöskään Sveitsinharjulta pohjavettä ei suodatu riittävästi. Jyrkkärinteisellä länsirinteellä sadevettä ehtii imeytyä pohjavedeksi alle 25% veden päätyessä Härkävehmaan suolle. Tärkein pohjaveden muodostumisalue on delta-alue, loiva rinne Aleksis Kiven kadun suuntaan. Siellä sadevedestä yli puolet, jopa yli 60% imeytyy pohjavedeksi yläpysäköintipaikalta alkaen ja niiden kolmen tontin alueella, joille suunnitellaan kymmeniä kerrostaloja.

Jo nyt Sveitsin saneeratusta vedenottamosta pumpattavan veden määrää on jouduttu alentaamaan 2500 m³:iin /vrk, kun pohjaveden pinta oli laskenut 2 metriä. Sateisen syksyn ja joulukuun 2017 sateet eivät ole nostaneet pohjaveden pintaa kuin osittain.

Pohjaveden pinnan laskiessa alkaa Härkävehmaansuolta virrata tilalle huonolaatuista vettä vedenottoaivoihin niin, että viidestä ottokaivosta vedenlaatu on huonotunut neljässä. Kesällä 2017 harjun alaisten korprien arvokkaat lähteet (1E) harvinaisine kasveineen olivat kuivilla ja lähdepurot osin ehtyneet.

Siksi kaava-alueelta ei saa joutua vettä pois Aleksis Kiven kadun hulevesiviemäriin. Kaikki alueelle satavan veden pitää voida imeytyä maastoon. Pihoilta ja pysäköintialueilta tuleva likaisempi vesi tulee ennen imeyttämistä suodattaa puhtaaksi. Tätä ei voi ratkaista kaavamääräyksillä. Jos tontit rakennetaan täyteen kerrostaloja ja pihoja päällystetään, niin tonteille ei edes jää riittävästi tilaa hulevesialueille. Ilmaston muutoksen aiheuttamat lisääntyvät rankkasateet huuhtovat likaista vettä pihoilta imeytymään maastoon ja kadun hulevesiviemäriin. Lisäksi liettyneet huleveisaltaat pitää puhdistaa muutaman vuoden välein.

Pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton. Sveitsin vedenottamon ja pohjavesialueen veden laatu ja antoisuus tulee turvata. Hyvinkään tärkeimmälle pohjavesien muodostumisalueelle ei voi rakentaa liian suurien riskien vuoksi.

Sveitsin vedenottamo ei voi korvata kahden muun pumppausta lisäämällä riskien vuoksi. Hyvinkäänkylän vedenottamolla Vantaanjoen tulviessa joudutaan sulkemaan 1-2 vedenottoaivoa, viimeksi syksyllä 2017 yksi kaivo. Hikiän tekopohjavesilaitokselta johdettava vesi on kalliimpaa ja riskinä on putkien rikkoutuminen. Hyvinkääläisten on saatava riittävästi puhdasta vettä tulevaisuudessakin. Tahallisia lisäriskejä ei voi sallia aluetta kaavoittamalla kerrostaloille.

Virkistysalue ja Sveitsin kenttä ovat osa luonnonsuojelun suojavyöhykettä

Määräykset suojavyöhykkeistä ovat tulleet voimaan vasta viime aikoina. Sveitsinpuiston virkistysalueet ovat kuitenkin aina käytännössä suojanneet luonnonsuojelun aluetta.

Pohjavesialueen suojelusuunnitelman ja lain mukaisen suoja-alueen tavoitteet ovat samat. Suoja-alueen suojelua voidaan soveltaa suojelusuunnitelman määrittelyohjeiden ohella.⁴ Puiston ydinalueet supprien ja uimalan ympäristössä ovat erityisen herkkiä kulutukselle.⁵

4 Hyvinkään pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivitys, 2007 : 11

5 Kehittämissuunnitelman selostus – Sveitsi – Härkävehmas 2016 :8

Vaihtelevat maanmuodot ja harjulle tyypillinen irtain maa-aines tekevät alueesta erityisen alttiin eroosiolle. Virkistyskäyttö on kuitenkin ohjattu kentälle ja ulkoilureiteille. Mikäli kenttää ja koulun pihaa ei olisi, eroosio uhkaisi nyt luonnontilaisina olevia jyrkkiä rinteitä.

Sveitsin kenttä on käytössä kesäisin päivittäin, talvisinkin heti luistelusailla. Sveitsin kentän käyttäjäkuntaan kuuluvat koululaiset, lapsiperheet, pesäpalloilijat (erityisesti naiset ja juniorit), luistelijat, jääkiekkoilijat, agility-harrastajat, yksittäiset yleisurheilijat, seurapeliharrastajat ja jopa matkailuvaunuharrastajat. Kaikki nämä harrastusmuodot ovat tärkeitä hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden kannalta.

Hotellin parkkipaikka on liian lähellä harjupolkuja ja jyrkkää supan rinnettä, jotta parkkipaikan voisi ottaa rakennuskäyttöön. Vedet valuvat jyrkkää rinnettä suoraan luonnonsuojelualueelle.

Sveitsi on hieno kokonaisuus, jota ei tule rikkoa. Rakentaminen voidaan osoittaa vaihtoehtoisille alueille

Sveitsi on kaupungin hienoin virkistysalue. Sveitsin alue on suojeltava kokonaisuutena, jollaiseksi se on alunperin suunniteltu. Sveitsiä ei voida parantaa nykyisestään lisärakentamisella ja tiivistämällä kaupunkirakennetta.

Avaran tilan merkitys on olennainen viihtyvyyden ja maiseman kannalta. Suunnitelmissa ei ole kyetty tavoittamaan alkuperäistä Sveitsin henkeä, eikä liittämään uutta hanketta osaksi historiallista jatkumoa. Sveitsi on kaupunkilaisille henkireikä, rauhoittumispaikka. Sveitsiin on tultu jo yli sadan vuoden ajan hiljentymään. Tulevaisuuden matkailutrendit arvostavat hiljaisuutta, aitoja luontokokemuksia ja pimeyttä. Viihdekeskuksellakin on käyttäjänsä, mutta luontopalvelujen kehittäminen on tarvitsee aidon luontoalueen.

Tarpeellista vaikutustenarviointia ole tehty. Suunnitelma ei täytä kaupunginhallituksen allekirjoittaman päätöksen ehtoja.

Kaupunginhallituksen päätös 18.12.2017/

Mahdolliset uudet toiminnot, kuten asuminen, sovitetaan yhteen sekä rakennetun että luonnonympäristön arvojen kanssa.⁶

Asemakaavan muuttamisen tavoitteena on tutkia mahdollisuus Sveitsin – Härkävehmaan maankäytön kehittämissuunnitelman toteuttamiseen sekä käynnissä olevan Sveitsin–Härkävehmaan osayleiskaavan ratkaisun tarkentamiseen siten, että Sveitsin aluetta kehitetään kokonaisvaltaisesti matkailukeskuksena sekä asuinrakentamisen alueena. Toimintojen sijoittamisen edellytykset tutkitaan mm. suhteessa luonnonsuojelun arvoihin sekä pohjaveden määrän ja laadun säilyttämistavoitteisiin.⁷

Nyt tehty ehdotus ristiriidassa asetettujen tavoitteiden kanssa. Ehdotetun laajuinen ja

---

6 http://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus/sveitsi-harkavehmas/kh_04_07_2016_paatos.pdf

7 <http://www.hyvinkaa.fi/asuinymparisto-ja-rakentaminen/ajankohtaista/sveitsinharkavehmaan-alueen-kaavoitus/>

muotoinen rakentaminen rikkoisi kaupunkikuvan lähtemättömästi. Rakennusten sovittaminen luontoon onnistuu vain, jos kyseessä ovat nykyisen kaltaiset matalat, julkiset rakennukset. Kerrostaloja ei voida rakentaa alueelle ilman, että ne rikkovat olemassaolevan julkisten rakennusten muodostaman kokonaisuuden.

Maakuntakaavassa

Tällä hetkellä voimassa olevissa Uudenmaan maakuntakaavoissa on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita, teitä ja kohteita, joiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Hyvinkään keskustaajamassa maakuntakaavan mukaisia arvokkaita alueita ovat Sveitsin puiston ydinalue (...)»⁸

Mielestämme ydinalueeseen on luettava myös visuaalisesti Sveitsin porttina toimiva luistinrata ja honkapuistot molemmin puolin. Näkymä on ikoninen hyvinkääläismaisema, jota pitää voida hyödyntää matkailussa myös tulevaisuudessa.

Maakuntakaavan sisältämät vaatimukset kaupunkikuvan ja maisema-arvojen huomioonottamisesta ovat hyvinkääläisten sielunmaiseman ja oman identiteetin arvostamista arkipäivässä nyt ja tulevaisuudessa. Alueen yritystoiminnan kehittymiselle parhaimmat ja pitkäkestoisimman vaikutukset saadaan jättämällä alue matkailu- ja virkistysalueeksi ilman asuntorakentamista.

Muistutus on käsitelty Hyvinkään Vihreiden kokouksessa 27.1.2018.

Hyvinkään vihreät ry :n puolesta

Maiju Laakso
puheenjohtaja

---

⁸ Hyvinkään keskustaajaman kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma, 2013:14